

Musliminuori harrastaa

Opas ohjaajalle kulttuurisensiitiivisyyteen

”Musliminuori harrastaa. Opas ohjaajalle kulttuurisensitiivisyyteen”
-materiaalin on tuottanut EHYT ry:n Hadiya-hanke kumppaneinaan

- African Care ry / Somenti-hanke
- A-klinikkasäätiö / JALMA-hanke
- Amal ry / UMMA2-hanke
- ESMA ry / Osa yhteisöä -hanke
- Espoon monikulttuuriset lapset ja nuoret ry /
Yhdessä vahvemmaksi -hanke
- Helsingin kaupunki / Moniääninen Helsinki -hanke
- Moniheli ry / Mikki sulle -hanke
- Sahan-seura ry / HyNa-hanke - Hyvinvoivat maahanmuuttajanaiset
- SAMHA ry
- Sillat ry / Pidä huolta itsestäsi äiti! -hanke
- Suomen somalialaisten liitto / SAVIOR-hanke
- Suomi-Syyria ystävyysseura ry

Taitto: Carnivore Oy

Kuvitus: Freepik, Carnivore Oy

2022

Harrastaminen on jokaisen lapsen ja nuoren perusoikeus

Mukava harrastus kivassa porukassa ja turvallisessa kasvuympäristössä tuottaa hyvinvointia nuoren elämään monin eri tavoin. Se lisää itsetuntoa ja vähentää haavoittuvaisuutta. Mieluinen ja mielekäs tekeminen voi myös suojata nuorta syrjäytymiseltä.

Oletko koskaan miettinyt, miksi harrasteryhmissä on niin vähän muslimitaustaisia nuoria?

Kaikilla lapsilla ja nuorilla ei ole yhtäläisiä mahdollisuuksia harrastaa. Omalla paikkakunnalla ei ehkä ole tarjolla sopivaa harrastusmahdollisuutta tai perheen talous ei mahdollista harrastuksen aloittamista. Lapsen ja nuoren harrastamattomuuden taustalla voi olla myös erilaisia kulttuurisia syitä. Lisäksi vähemmistöihin kuuluvat nuoret kokevat valitettavan usein kiusaamista, syrjintää, ulkopuolelle jättämistä tai muuta epäasiallista käytäytymistä vapaa-ajalla.

Tämän oppaan on tarkoitus osaltaan edistää yhdenvertaisuuden toteutumista lasten ja nuorten harrastustoiminnassa. Ohjaajat, valmentajat, seurojen toimihenkilöt ja kaikki muut harrastustoiminnassa mukana olevat ovat tärkeitä aikuisia lasten ja nuorten elämässä. Toiminnan vetäjien tulee ymmärtää lasten ja nuorten eri taustat ja osata toimia tilanteessa kuin tilanteessa kulttuurisensitiivisesti. Opas tarjoaa arjen toimintakulttuuriin taustatietoa ymmärryksen lisäämiseksi sekä vinkkejä, joiden avulla on mahdollista edistää musliminuorten osallisuutta suomalaisessa harrastamisen kentässä. Opas on laadittu ensisijaisesti liikuntaharrastusten vetäjien käyttöön, mutta sen sisältö on laajasti sovellettavissa eri harrastusmuotoihin.

Sukupuoli ja harrastaminen

Kulttuurisista ja käytännön syistä johtuen kaikki lajit eivät ole aina olleet musliminuorten ulottuvilla. Kannusta erityisesti tyttöjä kokeilemaan mahdollisuuksien mukaan uusia harrastusmuotoja ja liikuntalajeja. Epämukavuusalueelle uskaltautuminen on usein palkitsevaa. Joillekin tytöille urheileminen voi olla jopa tietoinen tapa murtaa yhteiskunnassa vallitsevia stereotypioita.

Perheet ja hyvin usein nuoret itsekin toivovat sukupuolieriytettyjä ryhmiä. Tytöillä ja pojilla tulee aina olla erilliset pukeutumistilat ja niin päätettäessä myös erilliset harrastetilat.

Selvitä onko nuorilla itsellään tai perheillä toiveita ohjaajan sukupuolen suhteen. Usein tyttöjen ryhmiin toivotaan naispuolista ohjaajaa ainakin liikuntaharrastuksen ollessa kyseessä.

Suihkut, uimahallit ja sauna

Useimmat muslimitaustaiset nuoret, sekä tytöt, että pojat, haluavat yksityisyyttä peseytymistilanteessa. Jos erillisiä suihkukoppeja ei ole, niin nuorille tulee järjestää mahdollisuus käydä yksin suihkussa ajallisesti ennen tai jälkeen ryhmätoiminnan.

Huomioi toiminnan suunnittelussa, että osalla muslimitaustaisia nuoria on hyvä uimataito, mutta on myös nuoria, joiden uimataito on heikko. He tarvitsevat tukea uinnin harjoitteluun. Verkosta löytyy monia uimaopetuksen palveluntarjoajia.

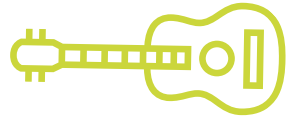
Vaatetus

Pukeutumisen kulttuuri on tärkeä osa nuoren identiteettiä. Hijab-huivi on olennainen osa naisten pukeutumista monissa muslimitaustaisissa kulttuureissa. Hijabin käyttöä tai kehon peittävää vaatetusta ei pidä kyseenalaisistaa. Monelle muslimitytölle hijab on myös ylpeyden aihe ja näkyvä osoitus omista arvoista ja elämäntapavalinnoista. Tytöt suosivat usein välttää pukeutumista, koska he eivät halua esiintyä julkisesti esimerkiksi shortseissa tai tiukoissa housuissa. Muslimitaustaisille tytöille on saatavissa myös oma uima-asu, burkini sekä erityinen urheiluhijab.

Huomaa, että huivin käyttö tai välttä vaatetus ei estä harrastamista. Nuoren ei pidä antaa käyttöä vaatetusta tekosyynä toiminnasta poisjääntiin. Jos nuori on haluton osallistumaan harrastustoimintaan, niin ota asia puheeksi ja selvitä juurisyyt hänen kanssaan kahden kesken.

Aika ja paikka

Yksin kulkevat, erityisesti näkyvään vähemmistöön kuuluvat lapset ja nuoret joutuvat valitettavan usein kohtaamaan pelottavaa ja uhkaavaa rassistista käytöstä. Paras ajankohta harrastustoiminnan järjestämiseen on iltapäivä tai alkuiltä. Mahdollisuus liikkua valoisaan aikaan sekä helpot kulkuyhteydet turvaavat kotimatkaa.

Ramadan

Ramadan on muslimien pyhä kuukausi, jolloin vuorokauden valoisana aikana pidättäydytään ruuasta ja juomasta. Lähtökohtaisesti jo 15-vuotiaat viettävät ramadania, mutta tätä nuoremmatkin voivat kokeiluluontoisesti harjoitella paastoamista. Paaston aikana ihmiset saattavat olla väsyneitä ja fyysinen suorituskyky voi laskea. Harrastustoiminnan järjestäjän tulee ymmärtää mahdollisten poissaolojen ja aktiivisuuden laskun taustat. Leirejä, matkoja tai isoja tapahtumia ei välttämättä kannata järjestää ramadanin aikana, sillä osallistuminen saattaa olla muslimitaustaisille hankalaa. Ramadania vietetään joka vuosi, mutta sen ajankohta vaihtelee. Ota selvää ramadanin ajankohdasta vuoden toimintasuunnitelmaa laatiesi.

Ruokavalio

Muslimiperheistä tulevat lapset ja nuoret eivät syö sianlihaa. Varmin kaille sopiva vaihtoehto on kasvisruoka. Huomaa myös karkit ja leivonnaiset, jotka sisältävät liivatetta. On myös hyvä tarkistaa, etteivät tuotteet sisällä alkoholia.

Päihteet

Alkoholi ja nikotiinituotteet eivät kuulu koskaan missään muodossa lasten ja nuorten harrastustoiminnan pariin. Myös valmentajien ja ohjaajien on syytä tiedostaa omalta osaltaan tämä. Islamin uskonnossa päihteet ovat täysin kiellettyjä eli haram. Musliminuoret voivat omalla esimerkillään kannustaa tovereitaan päihteettömyyteen.

Varusteet

Monilapsisissa perheissä välineet ja varusteet siirtyvät usein vanhemmilta sisaruksilta nuoremmille. Joskus niissä saattaa olla reilusti kasvunvaraa. Harrastustoiminnan järjestäjän tulisi mahdollisuuksien mukaan tukea varusteiden kierrätystä harrastusryhmän sisällä.

Perheiden erilaiset tilanteet ja resurssit

Harrastaminen on kallista. Monilapsisissa perheissä voi olla pulaa sekä taloudellisista resursseista että aikaresursseista. Perheet voivat hakea taloudellista tukea joiltakin järjestöiltä (esimerkiksi tukikummit.fi, pelastakaalapset.fi, hopeyhdistys.fi, seurojen omat tukimuodot). Myös monet kunnat myöntävät tukea vähävaraisten perheiden harrastuskustannuksiin. Välitä tietoa tukimahdollisuuksista perheille. Kimppakyytejä ja talkootöitä kustannusten kattamiseksi on hyvä suosia. Yhdessä tekeminen lisää myös yhteisöllisyyttä vanhempien kesken.

Yhteydenpito kotiin ja toiminnan markkinointi

Vanhemmat tarvitsevat tietoa harrastustoiminnan sisällöistä ja muodoista. Pidä yhteyttä vanhempiin ja kutsu heitä mukaan tutustumaan toimintaan. Kannusta heitä osallistumaan vanhempainiltoihin, talkoisiin ja muihin vanhempaintoimikuntiin. Viesti kotiin selkokielisesti. Tiedot aikatauluista, varusteista, kustannuksista ja muista käytännön asioista tulee välittää perheille kirjallisena -jos mahdollista, niin eri kielillä. Puhelimen käyttö viestinnässä (muun muassa tekstiviesti, WhatsApp) on suositeltavaa. Painota kaikessa viestinnässä harrastustoiminnan positiivista merkitystä nuoren kasvulle ja hyvinvoinnille.

Markkinoinnissa ja viestinnässä käytetty visuaalinen kuvasto voi joskus vaikuttaa siihen, antavatko vanhemmat nuorelle luvan osallistua toimintaan. Kiinnitä huomiota siihen, että kuvallinen viestintä on maltillista, hyvien tapojen mukaista sekä moninaisuutta korostavaa. Tiedosta, että osa muslimiperheistä ei pidä sallittuna elollisten ja kasvollisten hahmojen kuvallista esittämistä.

Ei rasismille, ei syrjinnälle

Harrastuksen on tarjottava turvallinen tila musliminuorille. Keskustelkaa ryhmässänne siitä, mitä yhdenvertaisuus tarkoittaa ja miten te haluatte toisianne kohdeltavan. Laatikaa yhdessä harrasteryhmän kaverisäännöt kirjallisena. Kirjatkaa ylös myös suunnitelma ikätasoisiksi toimenpiteiksi, miten rasismiin ja syrjintään tarvittaessa tullaan puuttumaan. Rasisminkokemukset tulee aina ottaa vakavasti ja tunnistaa niiden haitallisuus syrjintää kokeville.

Lopuksi

Kiitos sinulle, kun luit oppaan. Iso kiitos työstäsi nuorten parissa. Tehdään yhdessä suomalaisesta harrastamisen maailmasta sellainen, jonne jokainen nuori on tervetullut omana itsenään ja jossa kaikilla on hyvä olla. Me aikuiset voimme omilla teoillamme mahdollistaa sen.

ehyt.fi/hadiya, **Facebook:** HADIYahanke, **Twitter:** #HADIYahanke